

แบบฟอร์มมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP)

ชื่อหน่วยงาน กลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี	คู่มือการปฏิบัติงานการขับเคลื่อนตัวชี้วัด
	ชื่อตัวชี้วัด 1.5 ความสำเร็จของการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อม

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)

เพื่อจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) การดำเนินงานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

๑.๑ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental Health Accreditation) สำหรับเทศบาล

๑.๒ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานการขับเคลื่อนการดำเนินงาน อบต. มีการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนและท้องถิ่นน่าอยู่ (GREEN and Healthy Communities) สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ขอบเขต (Scope)

เป็นการแสดงกระบวนการปฏิบัติงานในการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ และจัดส่งคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คำจำกัดความ (Definition) (ถ้ามี)

การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (EHA: Environmental Health Accreditation : EHA) หมายถึง การรับรองคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นกลไกและเครื่องมือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบทั้งองค์กร ทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้ มีการประเมินและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การลดความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสร้างหลักประกันให้แก่ประชาชนที่จะได้รับการคุ้มครองด้านการบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน ตลอดจนกิจการขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ โดยมีประเด็นงานอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ให้การรับรอง ประกอบด้วย ๙ ประเด็นหลัก (๒๐ ประเด็นย่อย) คือ

๑. การจัดการสุขาภิบาลอาหาร (EHA ๑๐๐๐) ได้แก่ การจัดการสุขาภิบาลอาหารในสถานที่จำหน่ายและสะสมอาหาร (EHA ๑๐๐๑) การจัดการสุขาภิบาลอาหารในตลาด (EHA ๑๐๐๒) และ การจัดการสุขาภิบาลอาหารในการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ (EHA ๑๐๐๓)

๒. การจัดการคุณภาพน้ำบริโภค (EHA ๒๐๐๐) ได้แก่ การจัดการคุณภาพน้ำประปา (ผลิตโดย อบต.) (EHA ๒๐๐๑) การจัดการคุณภาพน้ำประปา (ผลิตโดยหน่วยงานอื่น) (EHA ๒๐๐๒) และ การจัดการคุณภาพน้ำดื่มหยอดเหรียญ/น้ำดื่มบรรจุขวด (EHA ๒๐๐๓)

๓. การจัดการสิ่งปฏิกูล (EHA ๓๐๐๐) ได้แก่ การจัดการส้วมสาธารณะปฏิกูล (EHA ๓๐๐๑) และการจัดการสิ่งปฏิกูล (EHA ๓๐๐๒)

๔. การจัดการมูลฝอย (EHA ๔๐๐๐) ได้แก่ การจัดการมูลฝอยทั่วไป (EHA ๔๐๐๑) การจัดการมูลฝอยติดเชื้อ (EHA ๔๐๐๒) และการจัดการมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน (EHA ๔๐๐๓)

๕. การรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ (EHA ๕๐๐๐)

๖. การจัดการเหตุรำคาญ (EHA ๖๐๐๐)

๗. การจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (EHA ๗๐๐๐)

๘. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ (EHA ๘๐๐๐)

๙. การบังคับใช้กฎหมาย (EHA ๙๐๐๐) ได้แก่ การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น (EHA ๙๐๐๑) การออกหนังสือรับรองการแจ้ง (EHA ๙๐๐๒) การออกใบอนุญาต (EHA ๙๐๐๓) การออกคำสั่งทางปกครอง (EHA ๙๐๐๔) และการเปรียบเทียบปรับ และการดำเนินคดี (EHA ๙๐๐๕)

อบต. มีการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อชุมชนและท้องถิ่นน่าอยู่ หมายถึง มีการดำเนินงานตามแนวทางครบ ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) อบต.มีความพร้อม ด้านข้อมูลและผู้รับผิดชอบ หมายถึง (๑) มีการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อการวางแผนการดำเนินงาน และ (๒) มีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมพัฒนาศักยภาพด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามหลักสูตรออนไลน์การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (E-learning) หรือ หลักสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๒) มีกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม หมายถึง อบต. มีการกำหนดนโยบายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามพรบ.การสาธารณสุข/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือ มีการจัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือ มีดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับท้องถิ่น (Environmental Health Accreditation: EHA) ๓) มีการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย โดย อบต. ร่วมกับชุมชน หมายถึง อบต. มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่สนับสนุนบทบาทของแกนนำชุมชน/ประชาชน เพื่อเป็นชุมชนเข้มแข็ง (Active Community) และมีกระบวนการสื่อสารให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ๔) มีผลลัพธ์การดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ หมายถึง อบต. มีรายงานผลการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคอันเนื่องมาจากการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือสุขลักษณะสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน หรือการจัดการข้อร้องเรียนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ตามบริบทพื้นที่

4. ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

๑. ศูนย์อนามัย สนับสนุนกำกับติดตามเป็นผู้ตรวจประเมินการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม และพัฒนางานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กำหนดนโยบายจังหวัด จัดทำแผนงานสนับสนุนการดำเนินงาน เป็นผู้ให้คำปรึกษาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม และพัฒนางานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด
๓. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จัดทำแผนงานสนับสนุนการดำเนินงาน เป็นผู้ให้คำปรึกษา และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม และพัฒนาการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure)

๕.๑ การดำเนินงาน “การพัฒนาคุณภาพระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental Health Accreditation)”

เอกสารแบบ Template กลาง
ปรับปรุงเมื่อ 6 ตุลาคม 2564

ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
๑	กำหนดผู้รับผิดชอบ	- มอบหมายบุคลากรในกลุ่มงาน - กำหนดหน้าที่ให้ชัดเจน	ต.ค. ๖๔	ศูนย์อนามัยฯ	
๒	ประชาสัมพันธ์และชี้แจงการดำเนินงานโครงการ	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และชี้แจง แนวทางการดำเนินงานโครงการ “การพัฒนาคุณภาพระบบบริการ อนามัยสิ่งแวดล้อม (Environmental Health Accreditation)”	ต.ค. ๖๔ - ม.ค. ๖๕	ศูนย์อนามัยฯ/ สาธารณสุขจังหวัด	- รายละเอียดแนวทางการดำเนินงาน - คู่มือ แนวทาง/การดำเนินงาน EHA - เอกสารประกอบการบรรยาย การขับเคลื่อน การดำเนินงาน
๓	อปท.สมัครเข้าร่วมโครงการ และทำความเข้าใจ กระบวนการพัฒนาคุณภาพระบบ บริการอนามัยสิ่งแวดล้อม	(๑) อปท. สมัครเข้าร่วมโครงการ (๒) อปท. ดำเนินการทำความเข้าใจ เข้าใจการพัฒนาคุณภาพระบบ บริการอนามัยสิ่งแวดล้อมด้วย ตนเองผ่านระบบ EHA Smart Web/เอกสารคู่มือการดำเนินงาน	ธ.ค. ๖๔ - มี.ค. ๖๕	องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น/ สำนักงานสาธารณสุข อำเภอ/ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด/ศูนย์อนามัยฯ	- ระบบ EHA Smart Web - เอกสารคู่มือการดำเนินงาน
๔	อปท.ประเมินตนเองตาม แนวทางการประเมินในระบบ EHA Smart Web	(๑) อปท.ประเมินตนเองตามเกณฑ์ ผ่านระบบ EHA Smart Web (๒) ประสานขอรับคำแนะนำ เพิ่มเติมจากกรมอนามัย กรณีมี ข้อสงสัยในการประเมินตนเอง	ธ.ค. ๖๔ - มี.ค. ๖๕	องค์กรบริหาร ส่วนตำบล/ สำนักงานสาธารณสุข อำเภอ/ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด	- ระบบ EHA Smart Web - เอกสารคู่มือการดำเนินงาน
๕	อปท. แจ้งขอรับการประเมินและ รับรองจาก สสจ. / สสอ. / คอ./ กรมอนามัย	(๑) เมื่อ อปท.ประเมินตนเอง “ผ่าน” ตามเกณฑ์และเงื่อนไขที่ แจ้งขอรับ การประเมินรับรองจากกรมอนามัย โดย สสจ. / สสอ. / คอ.	มี.ค. ๖๕	สำนักงานสาธารณสุข อำเภอ/ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด /ศูนย์อนามัยฯ	- ระบบ EHA Smart Web - เอกสารคู่มือการดำเนินงาน
๖	ไม่ผ่าน สสจ. / สสจ. / คอ. ตรวจสอบประเมินรับรอง* ผ่าน	ทีมประเมินรับรอง (สสจ./สสจ./ คอ.) ตรวจสอบประเมินรับรอง *การกำหนดทีมและรูปแบบการ ประเมินรับรอง ศูนย์อนามัย และ สสจ. สามารถกำหนดได้ตาม รูปแบบการดำเนินงานและบริบท ของพื้นที่	มี.ค.-มิ.ย. ๖๕	สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด/สำนักงาน สาธารณสุขอำเภอ/ศูนย์ อนามัยฯ	- แบบประเมินรับรอง - ระบบ EHA Smart Web
๗	ทีมประเมินรับรอง (สสจ./คอ.) แจ้ง ผลการประเมิน ในระบบรายงาน	ทีมประเมินรับรอง (สสจ. / คอ.) แจ้ง ผลการประเมินในระบบรายงานผล การประเมินรับรอง	ภายใน มิ.ย. ๖๕	สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด /ศูนย์อนามัยฯ	- ผลการประเมินรับรอง
๘	ติดตามกำกับรายงานผลการ ประเมินในระบบรายงาน	ศูนย์อนามัย/กรมอนามัย ติดตาม รายงานผลการประเมินในระบบ รายงาน	ก.ค.-ส.ค. ๖๕	ศูนย์อนามัยฯ/ กรม อนามัย	- ระบบการรายงาน
๙	กรมอนามัย รับรองและขึ้นทะเบียน	สสจ./ ศูนย์อนามัยฯ/กรมอนามัย สรุปผลการประเมินรับรองและจัดทำ ประกาศเกียรติคุณ แก่ อปท. ที่ผ่าน การประเมินรับรองระดับอำเภอ และ นำอยู่ยั่งยืน	ภายในเดือน ก.ย. ๖๕	สำนักงานสาธารณสุข จังหวัด /ศูนย์อนามัยฯ /กรมอนามัย	- รายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๖๕ - ประกาศเกียรติคุณรับรอง ผลการประเมิน EHA

เอกสารแนบ Template กลาง
ปรับปรุงเมื่อ 6 ตุลาคม 2564

๕.๒ การดำเนินงาน “อบต.จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อท้องถิ่นและชุมชนน่าอยู่”					
ลำดับ	ผังกระบวนการ	รายละเอียดงาน	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	เอกสารที่เกี่ยวข้อง
๑	กำหนดผู้รับผิดชอบ	- มอบหมายบุคลากรในกลุ่มงาน - กำหนดหน้าที่ให้ชัดเจน	ต.ค. ๖๔	ศูนย์อนามัยฯ	
๒	ประชาสัมพันธ์และชี้แจงการดำเนินงานโครงการ	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการ “อบต.จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อท้องถิ่นและชุมชนน่าอยู่”	ต.ค. ๖๔ - ม.ค. ๖๕	ศูนย์อนามัย/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	- รายละเอียดแนวทางการดำเนินงาน - คู่มือ อบต.จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อท้องถิ่นและชุมชนน่าอยู่ - เอกสารประกอบการบรรยาย การขับเคลื่อนการดำเนินงาน
๓	อบต. ประเมินตนเองตามแนวทางการประเมินในระบบการรายงาน	อบต. สมัครเข้าร่วมโครงการและทำแบบประเมินตนเองในระบบรายงาน	ต.ค. ๖๔ - ก.พ. ๖๕	องค์การบริหารส่วนตำบล	- แบบประเมินตนเอง - ระบบการรายงาน
๔	อบต. พัฒนาศักยภาพบุคลากรและดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์แนวทางการพัฒนา	อบต. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่น ชุมชน และอบต.ดำเนินงานพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมตามบริบทพื้นที่	ก.พ. ๖๔ - พ.ค. ๖๕	องค์การบริหารส่วนตำบล/ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ/ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด	- หลักสูตรการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - หลักสูตร อสม.เชี่ยวชาญสาขาการจัดการสุขภาพชุมชนและอนามัยสิ่งแวดล้อม - หลักเกณฑ์แนวทางการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม - คู่มือ/ชุดความรู้สนับสนุนการดำเนินงาน
๕	ทีมประเมินรับรอง (สสจ./ศอ.) วางแผนการประเมินรับรอง อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบ	สสจ./ ศอ. วางแผนการประเมินรับรอง อบต.ในพื้นที่รับผิดชอบ	มี.ค.- เม.ย. ๖๕	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด /ศูนย์อนามัยฯ	- แผนการประเมินรับรอง - ทีมประเมินรับรอง
๖	ไม่ผ่าน สสจ./ สสจ./ ศอ. ตรวจสอบประเมินรับรอง* ผ่าน	ทีมประเมินรับรอง (สสจ./สสจ./ศอ.) ตรวจสอบประเมินรับรอง *การกำหนดทีมและรูปแบบการประเมินรับรอง ศูนย์อนามัย และ สสจ. สามารถกำหนดได้ตามรูปแบบการดำเนินงานและบริบทของพื้นที่	พ.ค.-ก.ค. ๖๕	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ/ศูนย์อนามัยฯ	- แบบประเมินรับรอง - ระบบการรายงาน
๗	ทีมประเมินรับรอง (สสจ./ศอ.) แจ้งผลการประเมินในระบบรายงาน	ทีมประเมินรับรอง (สสจ./ศอ.) แจ้งผลการประเมินในระบบรายงานผลการประเมินรับรอง	ภายใน ก.ค. ๖๕	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด /ศูนย์อนามัยฯ	- ผลการประเมินรับรอง
๘	ติดตามกำกับรายงานผลการประเมินในระบบรายงาน	ศูนย์อนามัยฯ/กรมอนามัย ติดตามรายงานผลการประเมินในระบบรายงาน	ก.ค.-ส.ค. ๖๕	ศูนย์อนามัยฯ / กรมอนามัย	- ระบบการรายงาน
๙	สรุปผลการประเมินรับรองและประกาศเกียรติคุณแก่ อบต. ในพื้นที่รับผิดชอบ	สสจ./ ศูนย์อนามัยฯ/กรมอนามัย สรุปผลการประเมินรับรองและจัดทำประกาศเกียรติคุณ แก่ อบต. ที่ผ่านการประเมินรับรองระดับน่าอยู่และน่าอยู่ยั่งยืน	ภายใน เดือน ก.ย. ๖๕	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด /ศูนย์อนามัยฯ /กรมอนามัย	- รายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี ๒๕๖๕ - ประกาศเกียรติคุณรับรอง ผลการประเมิน อบต.จัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อท้องถิ่นและชุมชนน่าอยู่

6. ภาคผนวก (ถ้ามี)